

Riktlinjer för intimscener

– för film- och dramaproduktion

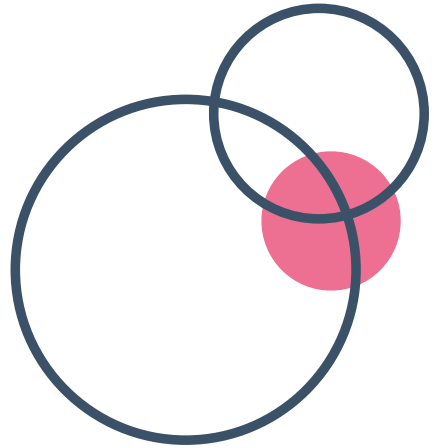

Inledning

Dessa riktlinjer syftar till att öka kompetensnivån inom svensk film- och dramaproduktion för att säkra en trygg och hälsosam arbetsmiljö vid inspelning av intimsccener. De är tänkta att utgöra ett stöd för personer i ansvarsställning (t ex producent och regissör), för medverkande samt övriga filmarbetare som medverkar vid planering och genomförande av produktionen.

Intimsccener bör betraktas på liknande sätt som andra riskfyllda inspelningsmoment (exempelvis stunt- och actionscener). Därför bör riskbedömningar kopplat till inspelning av intimsccener vara en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet för produktionen. En kvalificerad intimitetskoordinator (se nedan under definitioner) eller annan person med liknande kompetens rekommenderas att anlitas om produktionen innehåller intimsccener.

Riktlinjerna har tagits fram av Film&TV-Producenterna och Fackförbundet Scen & Film med stöd från SF Studios och har förankrats med två experter samt en referensgrupp som representerat yrkeskategorierna producent, regissör, skådespelare, maskör, kostymör och jurist.

Definitioner

Intimscen

Huruvida en scen ska definieras som en intimscen baseras på en objektiv bedömning av scenens innehåll, kontext och vad scenen vill förmedla. En scen kan vara intim både när någon agerar ensam eller med annan/andra. Bedömningen omfattar också scenens kontext samt medverkandes erfarenheter och tolkningar.

Det finns olika typer av intimsceener. Några exempel ges här.

Scener med sexuell laddning

Det kan handla om simulerat sex, hångel, kyssar, onani, striptease, dans, sexuella övergrepp, nakenhet mm.

Scener utan sexuell laddning

Även om en scen i sig inte är sexuellt laddad kan det förekomma intim beröring av exempelvis mage, insida av lår mm som vi normalt sett inte delar med vem som helst. Det kan röra sig om att det finns inslag av massage, att tvätta någon, närgången dans, scener med lättklädda personer, nakenhet, gynekologisk undersökning, förlösning mm.

Intimitetskoordinator

En kvalificerad intimitetskoordinator samarbetar framförallt med skådespelare, regissör och producent och andra avdelningsansvariga för att säkerställa att intimsccener spelas in på ett tryggt, säkert och respektfullt sätt. En intimitetskoordinator är en dialogpartner för regissören för att genom scenerier, bildvinklar och koreografi berätta det som regissören vill berätta på ett säkert sätt. Arbetet omfattar både förproduktion, repetition och närvaro vid inspelning.

Det handlar exempelvis om att:

- bryta ner manus
- utföra riskbedömningar
- ta fram rutiner
- planera med regissör
- ha samtal med skådespelare och andra berörda
- koordinera mellan avdelningar
- koreografera
- vara med som stöd på set
- följa upp
- återkoppla till producent

Arbetsprocess för intimsccener

Producenten behöver i ett tidigt skede identifiera om en produktion innehåller scener som objektivt sett kan definieras som en intimsccen och därmed behöver riskbedömas och hanteras för att minimera risken för ohälsa.

Arbetsprocessen med intimsccener kan se olika ut. Det krävs en samverkan och kontinuerlig dialog mellan olika funktioner såsom producent, regissör, intimitetskoordinator, kostym, mask, skådespelare, FAD m fl. Det är rekommenderat att i förväg definiera hur processen ska se ut för varje enskild produktion. Exempel på frågor och ställningstaganden att besluta kring beskrivs nedan. Vem, när och hur anpassas efter förutsättningarna.

Det bästa är att anlita en kvalificerad intimitetskoordinator eller annan person med liknande kompetens så tidigt som möjligt i processen. Det är producenten som ansvarar för att den som anlitas har relevant kompetens.

Om produktionen genomförs utan intimitetskoordinator bör det finnas en tydligt utpekad ansvarig person för intimsccener, och detta ska vara kommunicerat till alla berörda i produktionen. Det är också viktigt att det finns budget för att säkerställa att en intimitetskoordinator eller person med liknande kompetens kan anlitas i produktioner som innehåller intimsccener.

Manusnedbrytning

Exempel på frågor och potentiella risker som bör beaktas:

- Innehåller scenen kyssar och/eller simulerat sex?
- Innebär scenen sexuellt, fysiskt, emotionellt våld eller övergrepp?
- Berörs och/eller exponeras intima kroppsdelar?
- Vad är aktivitetens intensitet och varaktighet?
- Vad är scenens emotionella intensitet?
- Har scenen en, två eller flera aktörer?
- Har scenen body doubles eller icke utbildade skådespelare?
- Innehåller scenen ett specifikt innehåll (t ex BDSM/fetisch)?
- Ska proteser eller könsattrapper användas?
- Är någon av skådespelarna minderårig eller särskilt sårbar?
- Finns en maktobalans (t ex åldersskillnad, erfarenhet, skådespelare/statist, status)?
- Är scenen på en offentlig plats?
- Är den beskrivna intimiteten befogad eller kan handlingen berättas på ett annat sätt?

Om potentiella risker identifieras diskuteras olika lösningar för att trygga arbetet med scenen. Det kan till exempel vara visuellt, genom fysiska redskap (såsom intimitetsplagg, barriärer, insynsskydd mm), innehållet i manus, eller vilka rutiner som sätts upp. Om det inte redan är gjort tas ställning till om en kvalificerad intimitetskoordinator eller annan person med liknande kompetens behöver anlitas för ytterligare bedömning och/eller stöd i produktionen. Det är viktigt att säkerställa budget för detta samt för relevanta åtgärder och lösningar.

Ytterligare riskbedömning och lösningar behöver sedan göras inför och under casting/audition, repetition, inspelning, postproduktion, marknadsföring mm.

Casting

Om rollen innehåller intimsccener ska skådespelaren informeras i förväg.

Det är inte lämpligt att en första audition innehåller intimitet, nakenhet eller simulerat sex. Om en andra audition innehåller intimitet (dock aldrig nakenhet eller simulerat sex) ska skådespelaren informeras om det minst 48 timmar i förväg och ha rätt att ha med sig en stödperson. Lokal och tidpunkt bör anpassas så att det blir så tryggt som möjligt. Antalet personer ska då vara begränsat till endast nödvändiga (t ex rollsättare, regissör, stödperson, intimitetskoordinator). Filmat material ska lagras säkert och endast visas för nödvändiga personer, samt förstöras efter rollsättning.

En selftape (provfilmning som skådespelare själv gör inför en kamera) får aldrig innehålla intimitet, nakenhet eller simulerat sex. Detta ska framgå i instruktionerna till skådespelarna.

Förhandling och upprättande av anställnings- eller uppdragsavtal

För att skådespelaren ska kunna fatta ett informerat beslut kring sitt deltagande behöver hen ha tillgång till fullständigt manus samt ha fått möjlighet att ha en dialog med regissören om detaljer kring aktuella intimsccener såsom vision, repetitionsprocess mm.

Några exempel på vad som behöver finnas med i dialogen mellan producent, skådespelare, regissör och intimitetskoordinator är specifika detaljer om hur intimsccener kan filmas och vilka gränser skådespelaren har, grad av nakenhet, vilka delar av kroppen som inte får synas, konkreta beskrivningar av vilken typ av beröring, kyssar eller annat agerande som ska filmas, vad som ska berättas och hur det ska gestaltas, om det innebär objektifiering samt om attrapper, barriärer eller intimitetsplagg ska användas och även hur materialet får användas (exempelvis ej i marknadsföringssyfte) mm. Under denna dialog ska även en diskussion föras om hur eventuella ändringar bör hanteras under pågående produktion. Därefter tecknas avtal.

Om det är statister eller body doubles som utför scener med intimitet ska processen vara densamma.

Repetition

Intimscener bör alltid repeteras i förväg och planeras utifrån den riskbedömning med tillhörande åtgärder som har tagits fram under det som beskrivits under rubriken ”Manusnedbrytning”. Hänsyn bör utgå från skådespelarnas erfarenhet och förutsättningar. Vid repetitioner av intimsccener ska det alltid finnas en person närvarande som har ett uttryckligt ansvar för intimsccener, förslagsvis en kvalificerad intimitetskoordinator eller annan person med liknande kompetens.

Exempel på vad som bör beaktas:

- Att det avsätts tillräckligt med tid för repetition
- Schemalägga så att intimsccener inte ligger i slutet av dagen för att undvika trötthet och stress
- Att intimsccener är koreograferade
- Om intimsccener improviseras ska det finnas rutiner för hur det ska gå till för att säkerställa en trygg och säker repetition
- Väl anpassad lokal med endast nödvändiga personer närvarande
- Skådespelare ska aldrig repetera ensamma
- Skådespelare bör informeras om vilka personer som kommer att vara i rummet
- Fotografering med personlig enhet får inte förekomma
- Om kostym, mask, med flera behöver fotografera skådespelaren ska samtycke ske. Alla bilder ska förstöras efter avslutad produktion
- Skådespelaren bör ha haft möjlighet att i god tid prova olika lösningar (barriärer, intimitetsplagg mm) och vara delaktig i beslut

Rekognoscering av inspelningsplats

Om inspelningsplatsen kan påverka säkerhet och trygghet i en planerad scen bör platsen rekognosceras och en bedömning göras på vilket sätt scenen ska filmas.

Riskanalyser

Producenten ansvarar för att en scenspecifik riskbedömning genomförs inför inspelning, vilken ska göras av en kvalificerad intimitetskoordinator eller annan person med liknande kompetens.

En riskbedömning bör innehålla:

- en kort beskrivning av den specifika intimscenen så att detta kan kommuniceras till nyckelpersoner i produktionsteamet, exempelvis HOD, platschef eller FAD
- en risk- och konsekvensbedömning
- en beskrivning av vilka åtgärder som ska vidtas och vilka lösningar som ska användas (exempelvis avskärmning, intimitetsplagg mm) för att minska sannolikheten att identifierade risker inträffar
- Riskbedömning ska även ange om särskild kompetens/stödpersoner bör finnas på plats under inspelning, t ex intimitetskoordinator, psykolog eller personlig stödperson

Under inspelning/on set

Intimscener ska vara repeterade och utgångspunkten är att inga ändringar bör göras under inspelningsdagen. Om ändringar ändå görs behöver berörda aviseras senast 48 timmar innan inspelning. Det ska vara tydligt vem som har ansvar för intimsccener, förslagsvis en kvalificerad intimitetskoordinator eller annan person med liknande kompetens.

Exempel på vad som bör beaktas under inspelningsdagen:

- Schemalägg så att intimsccener inte ligger i slutet av dagen för att undvika trötthet och stress
- Viktig information kommuniceras inför varje inspelningsdag (t ex begränsat antal närvarande personer, möjlighet till avskildhet, intimitetsplagg mm).
- Tänk på att flera kan beröras (ljudtekniker, fotograf m fl) som bör ha information i förväg om en intimsccen ska spelas in
- Se till att alla har ett gemensamt professionellt språk om intimitet (situationer, kroppsdelar mm) för att undvika missförstånd, obehag och osäkerhet
- Om ändringar görs av olika skäl behöver tydlig information om hur ändringar i scenen hanteras ges till berörda personer.
- Information om eventuella stödpersoner på plats (t ex intimitetskoordinator, psykolog, skådespelares egna stödpersoner mm)
- Om kostym, mask, med flera behöver fotografera skådespelaren ska samtycke ske. Alla bilder ska förstöras efter avslutad produktion.
- Incheckning (en möjlighet att ta upp dagsform mm) och utcheckning (en möjlighet att ta upp sådant som inte har fungerat bra, reda ut detta samt möjlighet att få personligt stöd efteråt) med endast inblandade skådespelare och kvalificerad intimitetskoordinator eller annan person med liknande kompetens närvarande
- Ansvarig person återkopplar till producent (vad har fungerat, vad har inte fungerat, någon åtgärd som behöver vidtas i den fortsatta produktionen mm)

Samtycke

Ibland kan det vara svårt att veta när en överenskommelse har skett mellan producent/regissör och skådespelare eller mellan skådespelare och skådespelare om en intimsцен. Det är därför viktigt att i ett tidigt skede vara så tydlig som möjligt. Det finns fem aspekter av samtycke som kan vara bra att ha med sig som vägledning för inblandade såsom producenter, regissörer och skådespelare.

Dessa beskrivs här:

- *Frivilligt* (utan hot, ultimatum, manipulation, övertalning mm)
- *Samtycket kan återkallas* (även på inspelningsdagen och även om personen agerat enligt samtycket tidigare)
- *Informerat* (ha förstått vad det innebär, med möjlighet till betänketid)
- *Uttryckligt* (det ska ha uttryckts tydligt)
- *Specifikt* (intimsцenen behöver vara beskriven i detalj, att ha samtyckt till att filmas naken bakifrån innebär till exempel inte att samtycket gäller att filmas framifrån)

Riktlinjerna har tagits fram av

Med stöd av

